

Др Срђан Ђорђевић

Универзитет у Крагујевцу - Правни факултет

УДК: 342

Примљено: 14. септембар 2009.

Кратки научни чланак

УСТАВНО РЕШЕЊЕ ПОСЛАНИЧКОГ МАНДАТА У СРБИЈИ

Чланком се обрађује ишћање начина на који је реулисано проблем посланичког мандата у Републици Србији. Дана је анализа нормативног решења карактера мандата народног посланика по прелазном Уставу (1990) и по Уставу од 2006. године, који данас важи. Извршено је поређење ова два решења у језичком, догматско-правном, али и у аксиолошком смислу. У том погледу, значајно место у раду заузима уставно-судско тумачење, којим је, са савременом правном ауторитетом, извршено коначно утврђивање правој значења одредбе Устава Републике Србије од 1990. године, којом је реулисано предметно ишћање. Посебно зато, што су тим тумачењем, кроз форму уставно-судске одлуке, касиране законске одредбе, којима је била прописана зависност посланичког мандата од партијске воље. Аутор инсистира на слободном посланичком мандату и сматра да постоји могућност да се, кроз тумачење досада комбиноване формулације одредбе чл. 102. ст. 2. данашњег Устава, пронађе логичко-мисаони начин за задржавање слободног мандата. Тим поводом, у раду је учињена понуда да се размисли о прихватљивости идеје дела немачке уставно-правне теорије о новој методи тумачења устава.

Кључне речи: устав, посланички мандат, уставно судско тумачење, партијска воља, слободни мандат.

I.

Суштина процеса остваривања државне власти одувек је представљала напрегнуто питање, које се непрекидно појављује, изазивајући општеприхваћена теоријска схватања везана за функционалност државе. Од озбиљнијих друштвених наука, које су трајним погледом упућене на државу, правна теорија се издваја својом способношћу да нормативним калупом оријентише практичне резултате делатног активизма државе. Зато је одговорност јуриспруденције

довољно широког обима да у себе укључи и одговорност правне науке за збивања на позорници реалног државног живота. Уколико заћути правна теорија – заћутала је и сама *iustitia*, немоћна да испод повеза запази лоше и подстакне добро. Читалац већ сада може претпоставити да ће се садржај овог чланка кретати у правцу права, које одбија да буде спутано некритичким догматизмом, када је у питању насловљена тема. Анализа која следи, тиче се карактера посланичког мандата у уставном поретку Републике Србије, јер је реч о новини. Постојеће решење позитивног Устава изазива пажњу, јер се да поредити са решењем претходног Устава, у чему нам помаже историјски методолошки инструментаријум.

За почетак, подсећам на уставну одредбу о посланицима, која припада режиму прошлости и указујем на важећу. Уставом Републике Србије од 1990. године, било је прописано да:

*„Народни посланик представља грађане изборне јединице у којој је изабран“.*¹

За разлику од тога, важећим Уставом је другачијим стилским исказом утврђена нормативна конструкција карактера посланичког мандата:

*„Народни посланик је слободан да, под условима одређеним законом, неопозиво стави свој мандат на располагање политичкој странци на чији предлог је изабран за народног посланика“.*²

За анализу постојећег решења ове предметне уставне материје од теоријског је интереса и додатно упоредити квалитет разлике, која постоји између два цитирана решења из два устава. Компарацијски приступ може бити од помоћи за објективно и веродостојно вредновање начина, на који се уставотворац определио да регулише овако осетљиво питање правног и политичког живота у држави. Значај посланичког мандата превазилази оквир једног уставног проблема, те представља нормативни детаљ, који припада систему мноштва проблема, којима се читава нормативно-политичка функционалност државе. Концепцијски посматрано, мандат чланова законодавне власти, изабраних у систему општих и непосредних избора, своју политичку снагу црпи из ауторитета воље грађанске заједнице, коју, из различитих мотива, можемо насловити и као друштво, народ, нација, бирачко тело, политичка заједница. За аутора овог рада, најподеснијим се

¹ Чл. 76. Устава Републике Србије од 1990.

² Чл. 102. ст. 2. Устава Републике Србије од 2006.

чини израз „грађанска заједница“, јер се тиме задовољавају потребе схватања државе, стасале да је третирамо, на прагу трећег миленијума, као модерну државу са политички еманципованим делом друштва. Стога је грађанска заједница општи квалитет колективне воље способне да буде израз свесне и делатне партиципације мноштва индивидуалних воља, кроз демократске облике формулисања ставова, идеја и циљева. Наметање назива „грађанска заједница“ истовремено истиче и вредносну оријентацију за напор разумевања и оцењивања постојеће уставне конструкције посланичког мандата у Републици Србији.

II.

У складу са планираним поступком, прво ће се истаћи претходно уставно решење, које је уведено Уставом од 1990. године. На самом почетку овог истраживачког пута, вреди запазити да је кулминација утврђивања правог значења одредбе чл. 76. Устава била достигнута њеним уставно-судским тумачењем. Законодавна пракса је у једном тренутку, који је претходио овом финалном тумачењу, сасвим другачије разумевала значење истакнуте уставне норме, у односу на утврђење Уставног суда, па је некада, чувеном одредбом чл. 88. ст. 1. т. 1. и т. 9. Закона о избору народних посланика била прописана зависност мандата народног посланика од воље политичке партије. Овом законском одредбом, било је прописано да народном посланику престаје мандат подношењем оставке на чланство у политичкој странци (т.1), као и брисањем политичке партије из регистра (т. 9).

Тиме је законодавац протумачио уставну норму, руководећи се принципима еволуционистичког, слободног и објективног тумачења, али уз напор да сопствени мисаони став поистовети са уставотворчевим. Односно, извршио је тумачење уставне норме на један начин, који се (драстично) разликовао од става уставотворца, а тврдио је да се не размимоилази од уставотворчевог. Све док Уставни суд није пресудио у апстрактном спору, став законодавца је био сагласан уставотворчевом, па се може рећи да је законодавац „живео у убеђењу“ да се руководи канонима статичког, везаног и субјективног тумачења Устава. То, наравно, не спречава правну теорију да умно-логичким операцијама доказује какво је право стање у области тумачећег приступа законодавца. И да би се отклонила евентуална недоумица, не треба сматрати да постоје забрањени

подоблици врста тумачења, јер су сви они у равноправној употреби, а само непристрасан, објективан правнички резон њих може различито вредновати. Не постоји унапред постављено непобитно правило о пожељности једног или другог подоблика језичког или логичког тумачења. Њихово постојање је последица праксе тумачења, а не наметнутих или нормираних метода херменеутике. Чак и она „тврда“ херменеутичка правила о квалитету одређених поступања у процесу језичког тумачења представљају израз доктринарних препорука, до којих се долази на бази искуства анализе правне праксе и њених резултата.

Зато се и чини подесним да се на овом месту само учини констатовање начина на који је законодавац поступао у процесу тумачења предметне уставне норме. Да ли је он био у праву, када се руководио таквом методолошком апаратуром, било би исувише смело и одвећ одважно да се истиче; док сама противуставност више није спорна. За потребе опредељујућег циља овог рада, од интереса је вредновати резултат тумачења органа, који је у претходном уставном поретку Србије поседовао коначан правни ауторитет на подручју општих правних норми – а то је Уставни суд. Његову одлуку да огласи неуставном законску одредбу о императивном посланичком мандату, аутор узима са респектом и због личног учешћа у њеном доношењу. А објективност захтева одговорност према исказаном опредељењу. Наиме, како сам био у прилици да саучествујем у „акцијском фонду“ ове одлуке Уставног суда са једном равноправном акцијом (од могућих 9, 7 судија је гласало „за“, а 2 „против“ одлуке), истичем пуно професионално разумевање за уставно-судско тумачење, које је том приликом извршено. Овакав став не релативизује ни чињеница неуједначене примене одлуке Уставног суда на појединачне случајеве, а што се може сматрати посебним проблемом државно-правног поретка Србије у целини. Постојало је одсуство воље законодавне власти да, у атмосфери правне културе, ефикасно одреагује на утврђујућу уставно-судску одлуку, па је Народна скупштина показала своја два лица. Једно је оно званично лице, а то је сабор саучесника законодавне власти; друго је политичко лице Народне скупштине као сабора чланова више различитих политичких партија. У том преплитању ове две маске је и приказана суштина парламентарног живота, а посебно на примеру закона, којим се уређује питање мандата чланова Народне скупштине и примене коначне и општеобавезне уставно-судске одлуке.

Наиме, креатори политичког живота у Србији, којима је приоритет било дисциплиновање народних посланика од стране политичких партија (којима припадају), врло брзо су пронашли начин да изигравају правни капацитет уставно-судске одлуке, којом је утврђен слободан посланички мандат, што истовремено значи забрану императивног мандата. На видело је избила јавна тајна постојања тзв. „бланко“ оставке. Реч је о недопуштеном облику задржавања везаног мандата, односно, партијског мандата, што је постала омиљена пракса, готово свих, парламентарних партија. Дакле, посланик претходно потпише текст оставке и преда је шефу посланичке групе или неком другом лицу од поверења партијском руководству. У тексту оставке остане упражњено обележавање датума, тако да ће се такав тип оставке активирати накнадним уписивањем датума од стране шефа посланичке групе или другог лица од поверења, онда када посланик дође у непомирљив сукоб са интересима политичке партије, на чијој је листи изабран за народног представника. И то је био тај „правно ваљан“ начин да се „регуларно“ изигра утврђено тумачење уставно-судске власти о забрани императивног мандата.

Међутим, правник овај проблем мора посматрати са становишта квалитета воље лица, које представља грађане, тј. лица које је одраз грађанске заједнице, чију вољу исказује – како он, појединац, тако и сви остали појединци, народни посланици, подједнако и равноправно. Аутентичност воље мора бити последица слободе лица у чијој се свести она формира, а да би воља била правно релевантна, мора да произведе за своју последицу и оригиналну одлуку. Како је воља, по својој природи, променљива категорија, фактор време мора увек бити адекватно присутан у процесу формирања воље, као потврда сагласности између воље и одлуке. Треба ли уопште и подсећати на делић азбуке права о односу између психичког акта и његове материјализације? Бланко оставка је резултат притиска моћне партијске машинерије на свест посланика, и у том политичком односу се, на интересантан начин, успоставља комуникација између „ако“ и „треба“, с тим што се захтев требања сада одмах претаче на захтев морања, уз неопозиву санкцију:

„Ако хоћеш да будеш народни посланик – мораш да оставиш бланко оставку“;

„Ако не оставиш бланко оставку – нећеш бити народни посланик“;

„Ако не оставиш партијски налог – нећеш више бити народни посланик“.

Вероватно да студенти права не би могли имати дилему да се у оваквим случајевима ради о принуди, претњи, уцени, као методама за успостављање мањкаве воље у бланко оставци, а што је, заправо, начин престанка мандата одређеног народног посланика. Но, ако се ствари поставе на управо презентирани начин, отвара се још компликованији проблем слободе свих оних народних посланика, који су потписали бланко оставку. Наиме, губи се сигурност принципијелне вере у аутеничност њихове воље, када доносе одлуке, јер остаје непознато да ли они то чине аутономно или хетерономно, тј. да ли то чине из искреног убеђења или због страха да ће остати без посланичког мандата, а тиме и без свих оних пратећих привилегија, што материјалних, што „морално-духовних“. У случају искренности, посланици заступају интересе народа; у случају неискренности, посланици заступају партијске интересе, штитећи истовремено личне интересе.

За оне који још увек не могу (или не желе) да уоче проблем, изнећу још аргумената. Грађанска заједница је творбени продукт мноштва појединаца, који су се окупили у друштво, како би усмеравали његов развој и обезбедили сопствену слободу и безбедност. Кроз политичке процесе, грађанска заједница је у прилици да учврсти постигнут компромис, а он се на изборима потврђује. Непосредно изабран сазив Народне скупштине треба да буде одраз воље те грађанске заједнице, а његове одлуке су континуирана верификација егзистенције компромиса. Чим један сазив парламента изгуби моћ сопствене функционалности, тј. није способан да и даље изражава компромис у периоду ороченог мандата, стварају се нови политички процеси и простор за нову легислатуру. А стандард редовних периодичних парламентарних избора је последица увида твораца система власти у нужност сталног и повременог освежавања воље грађанске заједнице, која има потребу да потврђује компромис у сопственој суштини.

Народна скупштина представља кључну локацију за институционалну презентацију компромиса у друштву, а нема спора да у преговарачком процесу битна улога припада политичким партијама. Но, оне су примарно средство за апсорбовање парцијалних интереса, њихово организовање, представљање и заступање, због чега се оправдано и тврди да политичка партија никада не може да преузме улогу организатора целог друштва, осим у једнопартијским државама.

III.

Начин на који је регулисано питање мандата новим Уставом представља интересантан нормативни детаљ, како због самог облика језичког исказа, којим је прописано ово питање, тако и због његове саме садржине. У овом чланку је већ цитирана предметна уставна одредба чл. 102. ст. 2, па се сада износи предлог да се прво приметити „слобода народног посланика“ у овој реченици. А слободу у праву треба схватити као могућност самосталног, свесног и вољног одлучивања између две или више понуђених или претпостављених опција, варијанти, могућности. Слобода даје за право да неко лице нешто може учинити, али и не мора. Приказана језичко-нормативна одредба је тако формулисана, да би се прво морало претпоставити да је народни посланик слободан приликом доношења одлуке о томе хоће ли или неће ставити свој мандат на располагање политичкој странци. Та слобода је релативизирана условима, који се одређују законом, па је законодавац овлашћен од стране уставотворца да пропише услове, који треба да се стекну у одређеној ситуацији, како би посланик могао да се користи овом слободом. Упућивање на законско одређивање услова је облик номотехничке релативизације првог дела реченице из одредбе чл. 102. ст. 2. Устава, којом се представља мисао о слободи народног представника. У суштинском погледу, упућујем на део посматране реченице, у којем се наглашава „неопозивост“ стављања на располагање мандата политичкој странци, а чиме се, вероватно, жели истаћи да народни посланик нема могућности предомишљања. Његова евентуално другачија воља, која би резултирала супротном одлуком од оне прве, дакле, одлуком о задржавању пуног капацитета сопствене слободе о којој је реч – не би могла имати свог уставно-правног ефекта.

Интересантна је и сама формулација фокусиране уставне одредбе, по којој народни посланик ставља на располагање „свој мандат“. Тиме уставотворац истиче да је реч о мандату, који је везан за личност народног посланика, који је сада у прилици да самостално одлучи шта му ваља чинити са њим. На једној страни се налазе „слобода“ и „свој мандат“, а на другој – „неопозивост“ једном изражене одлуке воље, па треба идентификовати и вредносни конфликт међу њима. Очито је да постоји контрадикторност у оквиру одредбе назначеног уставног члана, што, сасвим извесно, није последица језичке неумешности

текстописаца овог члана, већ препознатљиве намере, коју ће Р. Марковић назвати „циничном формулацијом“.³

Уставом је допуштено да слобода избора народног посланика буде на необичан начин даље уређена од стране законодавца, који законом прописује под којим условима народни представник може да стави свој мандат на располагање политичкој странци. Наравно, ово овлашћење законодавца не значи да он може да укине ту слободу; посланик је може користити само, уколико се испуне услови предвиђени законом, али истовремено вреди запазити да народни посланик није дужан и обавезан, већ слободан! Предвиђањем законских услова, овај став се не може „преокренути“ тако да народни посланик буде дужан да препусти мандат политичкој странци. Уколико би сплет законских услова трансформисао посланикову слободу у дужност, сматрам да би дошло до конфликта са одредбом чл. 102. ст. 2. Устава Републике Србије. Упориште оваквој тврдњи проналазим и у одредби која гласи:

*„Ниједан државни орган, политичка организација, група или појединац не може присвојити сувереност од грађана, ништим усвојавиштим власити мимо слободно изражене воље грађана“.*⁴

Цитирана уставна норма, без обзира што је лоцирана у оквиру „Начела Устава“, има свог реалног значаја у процесу тумачења, јер представља део тежишта, на којем почитав читав систем уставних норми. Када се тумач Устава нађе у недоумици, у потенцијалном недостатку потпуне нормативне попуњености простора за валидним вредносним оцењивањем, и ова одредба може бити од помоћи за откривање и утврђивање правога смисла и значења друге уставне норме, а у нашем случају, то ће бити норма садржана у одредби чл. 102. ст. 2. Устава. Одредба чл. 2. ст. 2. Устава у себи садржи битно истакнуто упозорење да се мора поштовати став уставотворца да је слободна воља грађана извориште и основ за легитимацију државне власти и њених носилаца. Њоме се слобода политике дисциплинује, али у корист саме слободе и могућности њеног остваривања. *„Зашто ће се ова одредба можда у наредном периоду скупштинској живојој ијавиштим и као битно појавило приликом усвојављања реда и правној система*

³ Р. Марковић, *Уставно право и политичке институције*, Правни факултет, Београд, 2008, 245.

⁴ Чл. 2. ст. 2. Устава Републике Србије.

у облас̄и карак̄тера̄ по̄сланичко̄ манда̄та, у смислу ње̄јово̄ довођења у везу ӯправо са одредбом чл. 2. ст. 2. Устава Републике Србије“.⁵

Фактичко дејство одредбе чл. 102. ст. 2. Устава се своди на толерисање тзв. бланко оставке на мандат народног посланика, чиме се опет враћамо на демократску алкавост овог института, јер се њиме угрожавају „*три начела која су у темељима представничке демократије: да посланици представљају бираче, да је њихов мандат однос између бирача и њих; да се посланици одређују и ласују у представничком шелу према свом уверењу; да посланици не могу бити озовани*“.⁶

IV. Закључак

Поређењем уставних решења истог питања из два устава (1990. и 2006), долази се до сазнања да је одредбом претходног Устава посланички мандат био формулисан јасно, концизно и конзистентно. Законодавац се тада различито опходио према проблему разумевања става да „народни посланик представља грађане изборне јединице“, па је Уставни суд Србије, тим поводом, утврдио и пресудио коначан став о уставном карактеру посланичког мандата. Претходни уставни период, дакле, не обележава „динизам“ уставотворца и писца уставне норме, али га је, дакако, обележавао „динизам“ парламентарних партија, које су спутавале пуну слободу политичке репрезентације.

За разлику од тога, у првом трогодишњем „мандату“ новог Устава Србије, зачиње се сумња у „добру веру“ креатора, твораца и писца уставне одредбе чл. 102. ст. 2. Истина, уставотворцу се с тешком муком може приговорити да има право да успостави и утврди одређена решења. Ово становиште је полазни основ на којем се темељи и уставно-судска оцена и контрола хијерархије права. Међутим, да ли је уставотворац потпуно неограничен; да ли је његова моћ уставотворења потпуно ван граница; да ли је „изнад њега само небо“? Постављање ових, и њима сличних, питања има за циљ да провоцира интелектуалну позорност и одређену меру умног опреза, када је реч о деликатним уставним решењима. Њима се отвара и проблемски круг, који обухвата и позицију неограничености унутрашње суверености државне, уставотворне власти у односу

⁵ С. Ђорђевић, *О Мишовданском уставу*, Правни факултет, Крагујевац, 2009, 43.

⁶ Р. Марковић, *op.cit.*, 246.

према „природном уставном праву“ и његовим вредностима, као и према демократским правним стандардима цивилизованог међународног скупа држава. Тим поводом, указујем да Устав Србије (као ни устави других држава у европском систему специјалне заштите људских права), није до краја изузет ван могућих посредних контрола и оцена његове садржине, када се буду доносиле „стразбуршке“ оцене поводом појединачних аката и радњи, које ће се предузимати на основу одредбе чл. 102. ст. 2. Устава Србије. Коначно, не треба превидети ни чињеницу да модерне европске државе са стабилним системима парламентарне демократије имају препознатљиво одбојан однос према угрожавању слободе посланичког мандата, па било то и у форми бланко оставки. Примера ради, у СР Немачкој, „*бланко, иј. унаиџред иоииисана осџавка коју би иосланик дао својој иарџији не ироизводи иравно дејсџиво, јер у суиџини ироиџивречи слободном мандаиу*“.⁷ (Истина, такав став има своје упориште у самом немачком Уставу, којим је јасно и недвосмислено утврђено: „*Посланици немачкој Бундесџаа бирају се на оиџиим, неиосредним, слободним, равнойравним и џајним изборима. Они иредсџављају цео народ и нису везани ни налозима ни уиуџсџивима, већ једино својом савешћу*“.⁸)

Уважавајући рафинирано лукавство партијског инжењеринга, који је био у прилици да осмисли решење карактера посланичког мандата у савременом Уставу Србије, ипак сматрам да би требало пронаћи правно-логички утемељен модус за правилно разумевање суштине посланичког мандата у концепту Устава Србије. У томе, преовлађујући упут не сме бити законско решење услова под којима је народни посланик слободан да неопозиво стави свој мандат на располагање политичкој странци на чији предлог је изабран за народног посланика. Уважавајући праксу парламентаризма у Србији, законодавац се неће трудити да инвентивније растумачи предмету уставну одредбу, којом је, на општи и начелан начин, решено питање посланичког мандата.

Међутим, остаје институција уставног судства, као врховни правни ауторитет, од којег треба очекивати да ће бити обзиран према овако осетљивом питању потребе опрезног и суптилног тумачења одредбе чл. 102. ст. 2. Устава Републике Србије. У том смислу, нужно би било, пре свега, да у уставно-судском

⁷ Д. Стојановић, *Правни иоложај иосланика*, Правни факулет, Ниш, 1999, 282.

⁸ Чл. 38. ст. 1. Основног закона (Устава) Савезне Републике Немачке, *Службени иласник СЦГ*, Београд, 2003.

телу постоји изражена она свест о уставу, чије је поимање понудио К. Фридрих, као акту за делотворно ограничење државне власти.⁹ А, након тога, поћи од тезе да је слобода народног посланика, заправо, демократски стандард уставне државе, јер се само тако може очекивати његова функција деловања у правцу добробити целог народа.¹⁰ Још када се ово питање доведе у везу са питањем суверености, онда се заиста јавља упитаност о опасностима, које са собом носи императиван посланички мандат у погледу унутрашње десуверенизације, односно, у погледу трансфера извора суверености са грађанске заједнице на политичке партије, са општег на неправедно појединачно, са друштвеног на лични интерес центра моћи политичке партије. Зато се слободан посланички мандат има схватити и као „мера за заштиту суверености и способности за заједничко добро насупрот партикуларних снага.“¹¹ Ако би се на претходно понуђени начин приступило утврђивању правога значења одредбе чл. 102. ст. 2. Устава Републике Србије, онда би се доскочило „лукавом и циничном“ партијском инжењеру, који се, у одређеном тренутку уставотворног процеса, нашао на месту текстописца творбене уставне норме, која својом правном и политичком вредношћу има моћ да делатно утиче на ток европеизације и демократизације уставног амбијента грађанске заједнице Србије.

Зато би било пожељно да уставно-судски тумач размисли о тенденцијском проширивању стандардних метода тумачења са тзв. компаративно-уставном методом, која је већ заузела значајно место, посебно у делу немачке уставно-правне теорије. Оригинални промотер назначене иновативне идеје о, како је назвао, „петој интерпретацијској методи“, Р. Häberle,¹² је аргументовано представио очекивани правац у којем би требало да се крећу процеси тумачења у систему међусобне „комуникације“ устава, који су способни да граде уставне државе. Да ли ће се и у Србији значајније осетити тај имплус креативног и отвореног третирања устава од стране грађанске заједнице, сасвим извесно ће показати предстојећи период и правно-политички процеси, којима ће се он попуњавати. У том миљеу, и коначно утврђење природе посланичког мандата на

⁹ С. Friedrich, *Constitutional Government and Democracy*, London, 1968.

¹⁰ Уосталом, примера ради, тако се у савременој уставно-правној литератури и објашњава значај и логичка подршка уставним нормама о посланичкој слободи, о ситуацији да се посланици руководе својом савешћу. Тим поводом, препоручујем: П. Хаберле, *Политичка култура*, Загреб, 2002, 147. и даље.

¹¹ Ј. Isensee, *Држава, устав, демократија*, Политичка култура, Загреб, 2004, 67.

¹² Р. Häberle, *Уставна држава*, Политичка култура, Загреб, 2002, 115. и 116.

парламентарној позорници Србије, даваће солидан допринос за документацијску грађу, која формира спонтано, идеално и нормативно-правно.

Srđan Đorđević

MANDATE OF PARLAMENT REPRESENTATIVES – CONSTITUTIONAL
SOLUTION

Summary

Above discussed matter of regulation of parliament representative's mandate in Republic of Serbia demands analysis of normative solutions regarding character of mandate of parliament representatives according the Serbian Constitution from 1990 and Serbian Constitution adopted at 2006, and that is still on power. In this paperwork the comparison of this two solutions was made in linguistical, legal-dogmatic and axiological way. Further more, important place in this work has been given to constitutional court's interpretation, by which, from the standings of the supreme legal authority, the final determination of legal meaning of provisions of the Constitution of Republic of Serbia, those that determinates issues in subject, was made. Reason for this is in the fact that, through this interpretation, the cassation of this provision was made, specially those provisions that proscribes dependence of representative's mandate from the „will” of the Party. Author insists on the free representative's mandate and stands on the point that the possibility could be find, through interpretation of very complicated formulation of provision in the Article 102 st. 2, of Constitution, for finding the logical way for retaining free mandate. That is the reason that in this work one can find offer for reconsidering adoption of German legal theory on new methods if interpretation of constitution.

Key words: Constitution, mandate of parliament representative, constitutional court's interpretation, the “will of the Party, free mandate